

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

ՅՈՒՑԱԿ ՀԱՅԵՐԷՆ ԶԵՌԱԳՐԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ ՊԱՐԻՍԻ

6

ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ

Anc. fonds № 5.—ԺԶ—ԺԷ դա՞ր :

Թուղթք՝ 273: —Մեծութիւն՝ 10×6,7: —Գրութիւն՝ միասիւն 6,4×3,6: —
Տողք՝ 19: —Թերթք՝ 23, իւրաքանչիւրը 12: —Ելիւթ՝ մագաղաթ: —Կազմ՝
փայտեայ կաշեպատ: —Մագաղաթեայ պահպանակ՝ չկայ: Բայց ասոր փո-
խարէն՝ սկիզն ու վերջը քանի մը հասարակ թուղթեր աւելցուցած է
կազմողն: —Հանգամանք՝ սկիզբները շատ աշտոտած. տեղ տեղ գրութիւնն
աւրուած եւ նորէն գրուած: Սկիզբն աւելցուած թղթերէն երկուքին վրայ
լստիներէն տեղեկութիւններ կանգրքուկիւբովանդակութեան եւ հանգա-
մանաց մասին: Այլքի կը զարնէ տեղ մը (թղ. 155ա) «զը բարեկամս իմ» ձեւը: —
Գիր՝ նօտրգիր: —Զարդագիրք՝ կարմիր եւ կապոյտ գոյներով են, մեծագոյն
մասը թռչնագիր: —Նօտրագիրք՝ կարմրաւ: —Սկզբնագիրք՝ միշտ կարմրաւ:
—Նօտրանք՝ սկիզբը (թղ. 3ա) հատ մը կարմիր եւ կապոյտ գոյներով: —Կի-
սախօրանք՝ կանոնագլխոց սկիզբները նոյնպէս կարմիր եւ կապոյտ: —
Լուսանցազարդք՝ բաւական թուով եւ նոյն գոյներով. շատ տեղ լուսա-
պրտակ սուրբերու պատկերներ. թղ. 191ա՝ ուր գրուած է «Աղօթք Եզե-
կիայ Արքայի: Ես առացի ի վերանալ յինէն առուրց» կայ թագաւորի մը
պատկերն. թղ. 224բ «Աղօթք Յունանու մզրէին: Ի նեղութեան իմոմ
ես առ Տէր կարդացի» հատուածին քովը նկարուած է կէտ ձուկն որ կէս
մէջքէն կուլ տուած է զՅովնան. թղ. 258ա «Աւրհնութիւն երից Ման-
կանցն: Աւրհնեալ ես Տր Ած հարցն մերոց» երեք մանկունք նկարուած են
բոցերու մէջ, վրանին կ'իշխէ հրեշտակ մը կանանչ փետուրներով. թղ.
262ա «Աւրհնութիւն Մարիամու ածածնին: Մեծացուցէ անձն իմ» կան
երկու լուսապսակ կանայք. թղ. 264բ «Աղօթք Մանասէի թգրին: Տր ամե-
նակալ» կայ Մանասէ թագաւորը ծնրագիր. թղ. 267բ «Հաւատով խոս-

տովանիմ» քովը թերեւս Ներսէսի Շնորհալուոյ պատկերն :—Նկարք՝ սկիզբը միայն հաս մը (թղ. 2ք), Դաւիթ նստած եւ, ամպերու մէջէն հրեշտակ մը կ'երեւայ . գոյներն են կարմիր, կապոյտ եւ դեղին :—Ժամանակ՝ թերեւս ԺԶ—ԺԷ դար :—Գրիչ, Տեղի եւն՝ անյայտ :—Յիշատակագրութիւնք՝ չկան . այլ սկիզբն ի թղ. 1ք տակէ տակ գրուած է բոլորգրով՝ «Ածայտուր , Խազարոս , Կիրակոս , Սարգիս» :

Մատեանս է Սաղմոսարան , գլուխներու եւ կանոնագլխոց բաժնուած : Կանոնագլխոց վերջը կան գիշերային ժամու աղօթք . իսկ զրքուկիս վերջը թղ. 263ա «Աւրհնուի Զաքարիայի . հօրն Յովաննու : Աւրհնեալ Տր Ած Իլի որ յայց ել» . թղ. 267ա «Աղօթք Տն Ներսէսի . Հայրապետին . ասացեալ : Հաւատով խստովանիմ» :

7

ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ

Anc. fonds № 6.—ԺԷ—ԺԸ դա՞ր :

Թուղթք՝ 220 :—Մեծութիւն՝ 14,5×10, 4 :—Գրութիւն՝ միասիւն 11×6,6 :—Տողք՝ 17—19 :—Թերթք՝ սկիզբները միայն նշանակուած , մինչեւ կէսը . իւրաքանչիւրը 12 թուղթ :—Նւրբ՝ բամբակեայ ողորկ թուղթ :—Կազմ՝ փայտեայ կաշեպատ :—Մագաղաթեայ պահպանակ՝ չկայ :—Հանգամանք՝ ամէնէն վերջի թուղթն ինկած է , եւ՝ իբրեւ պահպանակ դրուած հասարակ թղթի մը վրայ բոլորգրով լրացուցած են պակսած քանի մը տողերն . իսկ թղ. 108 վերի ծայրէն կտրուած բայց նորոգուած է . այսպէսնաեւ սկիզբները թղթերն իրենց տեղերէն մաշած փրթած են թէեւ , բայց վերջէն նորոգուած : Ուղղագրութեան կողմէ նկատելի է «նայ , նորայ , նոցայ»ձեւերն . այսպէս եւ «Դօիթ», «ցօ», մինչդեռ կան «աւրէնք, խաւսել, աւր» եւն . կան նաեւ «եթեր, ընդերցօղ, քաթարեցից» :—Գիր՝ նօրագիր :—Զարդագիրք՝ կարմիր եւ մուր կապոյտ, միայն «Շրանեալ է»ին սկզբնատառը թռչնագիր է :—Նորագիրք՝ կարմրաւ :—Սկզբնագիրք՝ կարմրաւ :—Նորանք՝ սկիզբը միայն ի թղթ. 2ա :—Կիսախորանք՝ կանոնագլխոց սկիզբները :—Լուսանցազարդք՝ ծաղիկներ եւ զրուադներ :—Նկարք՝ ի թղ. 1ք Դաւիթ կ'աղօթէ ծնրադիր դէպի արեգակը նայելով . խորաններու եւ լուսանցազարդերու համար գործածուած գոյները թէեւ կարմիրն ու կապոյտն են , բայց հոս կը տեսնուին նաեւ դեղինն ու կաւանջը :—Ժամանակ՝ թերեւս ԺԷ—ԺԸ դար :—Գրիչ՝ Սբրահմա երէց :—Ծաղկող եւ Տեղի՝ անյայտ :—Տէր՝ թերեւս գրիչն :—Յիշատակագրութիւնք՝ թղ. 114ա :

Մատեանս է Սաղմոսարան , կանոնագլխոց բաժնուած . գլուխներու բաժանմունք չեն նշանակուած : Սովորական կերպով կանոնագլխոց վերջը

գրուած են գիշերային ժամու մաղթանք: Վերջը կան նախորդներուն նման «Երգ Մարիամու ածծնին: Մեծացուացէ», «Խոստովանութիւն Մանասէի թգօրին : Տր ամենակալ» եւ «Աղօթք Սրբոյն Ներսէսի Հայոց Հայրապետի : Հաւատով խոստովանիմ» :

Յիշատակագրութիւնք: 1. Թղ. 114ա. «Ով ընդերցողք սաղմոսարանիս յիշեցէք գրողս Սղմսին զՏէր Աբրահամ երեցս մէկ հայր մեղայիւ յիշտալ լիջիք եւ դուք ի (Գրիստոս)է Այ մերոյ ամէն» :

8

ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ

Suppl. N° 1 — ԺԸ դա՞ր :

Թուղթք՝ 76 :—Մեծութիւն՝ 14,7×9,6 :—Գրութիւն՝ միասիւն 10,5×6,5 :—Տողք՝ 17—19 :—Թերթք՝ մինչեւ կէսը նշանակուած անկանոն կերպով :—Նիւթ՝ հասարակ թուղթ :—Կազմ՝ քարտէն կաշեպատ :—Մազաղաթեայ պահպանակ՝ չկայ :—Հանգամանք՝ բաւական մաքուր , բայց ԾԸ գլխէն սկսեալ կը պակսին միացորդք . պակաս է նաեւ գլ. 2 :—Գիր՝ նօւ տըրգիր մօտ շեղագրի :—Ձարդագիրք եւ Խորոգիրք՝ չկան :—Սկզբնագիրք՝ կարմրաւ . վերջերը պարապ ձգուած սկզբնագրոց տեղերն :—Խորանք , Կիսախորանք , Լուսանցազարդք եւն՝ չկան :—Ժամանակ՝ թերեւս ԺԸ դար :—Գրիչ , Տեղի եւն՝ անյայտ :—Յիշատակագրութիւնք՝ չկան :—Տեղեկութիւնք՝ Թղ. 76ա տպեալ թղթիկ մը փակցուած է այսպէս գրուած. Ex Bibliotheca V. CL. Eusebii RENAUDOT quam Monasterio sancti Germani à Pratis legavit anno Domini 1720. »

Մատենան է Սաղմոսարան , որ ո՛չ կանոնադիւտոց բաժանում ունի եւ ոչ գլխոց : Մէջը գիշերային մաղթանք եւն չկան :

9

ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ

Suppl. N° 2 — ԺԸ դա՞ր :

Թուղթք՝ 114 :—Մեծութիւն՝ 22, 4×17 :—Գրութիւն՝ Թղ. 1 եռասիւն, իսկ միւսներն ամբողջ քառասիւն :—Տողք՝ 27—38 :—Թերթք՝ 5 , իւրաքանչիւրը 20—2½ , նշանակուած հայերէն եւ ասորերէն տառերով :—Նիւթ՝ բարակ թուղթ :—Կազմ՝ քարտէն կաշեպատ :—Մազաղաթեայ պահպանակ՝ չկայ :—Հանգամանք՝ շատ տեղ կարմիր թանաքով բառերուն արմատները զատուած եւ անոնց նշանակութիւններն ալ դրուած երբեմն լատիներէն , յունարէն , պարսկերէն, արաբերէն ու եբրայերէն տառերով : Թղ. 1բ կրկնութիւնն է Թղ. 1աին. Թղ. 114բ ասորական տառեր գրուած են իրենց թուական արժէքով հանդերձ :—Գիր՝ նօտրգիր , բայց Թղ.

1ա միայն բոլորգիր է :—*Խորագիրք* եւ *Սկզբնագիրք*՝ սեւ :—*Չարդագիրք* , *Խորանք* եւն՝ չկան :—*Ժամանակ՝ թերեւս ԺԸ դար* :—*Գրիչ, Տեղի եւ Տէք՝ ան-
յայտ, բայց Մատենադարանի ձեռագիր Յուցակին մէջ այս մասին գրուած է.* «Le manuscrit a été probablement copié par Piques, docteur de Sorbonne, qui se proposait de s'en servir pour comparer les diverses versions orientales des Psaumes.»—*Յիշատակագրութիւնք՝ չկան :*

Մատենաս է Սաղոսարան , միայն գլխերեքու բաժնուած , եւ այնպէս մը գրուած է որ իւրաքանչիւր բառ տող մը կը կազմէ . այսպէս՝ «Երանեալ | է | այր | որ | ոչ | գնաց | ի | խորհուրդս . . . » , որով գրչին մասնաւոր նպատակաւ պատրաստած ըլլալն յայտնի է : Նկատելի է որ գրչին աւելի ուշագրութիւն դարձուցած է այն բառից վրայ որոնք քիչ շատ նմանութիւն ունին սեմական նոյնիմաստ բառերուն հետ , ինչպէս՝ «բիբ» արբ. քիք , «եկուլ» = եբբ. եւ քաղդ. ակալ (որուն ապառնին՝ կ'ըլլայ իեկուլ) , «ծիթենի» = եբբ. զաիթ (եւ զաիթան) , «ծիւն» = ցն. փոն եւն. որմէ կը հետեւի թէ գրիչը բաղդատական բառարան մը պատրաստելու նպատակն ունեցած է , ինչպէս կը տեսնուի նաեւ. ձեռագրիւ թղթեայ պահպանակին վրայ գրուած սա վերնագրէն՝ Vocabularium Armenicum , բայց չէ ամբողջացած դժբաղդաբար , եւ տեղ տեղ ալ արաբ , եբրայեցի եւ լատին տառերով հայերէն բառերուն ընթերցմունքը գրուած են , ճշդիւ արտասանել կարենալու համար :

10

ԺՈՂՈՎԱՅՈՑ

Suppl. N° 3.—*ՌՁԺԺ* = 1617 .

*Թուղթք՝ 117 :—Մեծութիւն՝ 20×19 :—Գրութիւն՝ մինչեւ թղ. 65 երկսիւն 21×15 , իսկ անկէ անդին միասիւն 20, 5×13 :—Տողք՝ 32—34 , իսկ միասիւն գրուածները 27 :—Թերթք՝ մինչեւ կէսը նշանակուած յոյժ անկանոն :—Նիւթ՝ հասարակ թուղթ :—Կազմ՝ բարակ քարտէն կաշեպատ :—Մագաղաթեայ պահպանակ՝ չկայ :—Հանդամանք՝ սկզբի քանի մը թղթերն աղտոտած եւ մաշած . շատ տեղ ալ թուղթեր կտրուած եւ հանուած : Պարագ են՝ թղ. 1 , 2բ , 3բ , 4ա , 61բ , 63ա , 67 , 81բ—101ա , 113բ , 117 : Ուշագրութեան արժանի է թէ ձեռագրիս տեղ տեղ կը տարբերի մեր Սաղմոսարանէն . դ . օ . ՝ Սղմ . Մ . «Ողորմիա ինձ Ած ըստ մեծի ողորմութեան քում . ըստ բազում դժութեան քում ջնջեալ զանօրէնութիւնս իմ . . . Լսելի արա ինձ գցնծութիւն եւ զուրախութիւն . եւ ցնծացեն ոսկերք իմ կարօտեալի» :—Գիր՝ բոլորգիր , բայց թղ . 80—81ա բոլորովին նօսրգիր է միեւնոյն գրչէն :—Չարդագիրք , *Խորանք* եւն՝ չկան :—*Խորագիրք եւ Սկզբնագիրք՝ կարմրաւ , բայց տեղ տեղ սեւով գրուած :—Նկարք՝ երեք հատ կան , որոնք լատիներէն գրքէ մը հանուած ու գրուած**

են հոն , ինչպէս կը ցուցնեն պատկերաց լիմատիպ հանգամանքն եւ ա-
նոնց վրայի լատին գրութիւնքը Պատկերներն են՝ թղ. 4ր յետեան ծառ մը,
որուն տակը ծերունի մը պառկած է . ճիւղերուն վրայ բացուած ծաղիկ-
ներուն մէջ մէկ մէկ թագաւոր նստած է մական ի ձեռնն . իսկ գագաթի
ծաղկին մէջ նստած է Տիրամայրն՝ Յիսուսը գրկած . պատկերին տակ Ե-
սայեայ ժԱ. գլ. 1 հմր. էն լատիններէն վկայութիւն մը տպուած է . թղ. 64ր
կը ներկայացնէ Գրիստոսի չարչարանքն եւ խաչելութիւնը , նոյն-
պէս լատին արձանագրութեամբք . թղ. 102ր Անտոն ճգնաւոր , դարձեալ
լատին արձանագրութեամբք . սակայն այստեղ գրիչն աւելցուցած է
հայերէն մեկնութիւններն ալ . զ. օ. «Այս է սբն Անդոն մեծ ճքնաւորն Գրի-
ստոս ճքնաւորաց հայր» եւն — Ժամանակ՝ ՌՁՃԺ (= 1617) «Նօվեմբեր
ամսին . Ը. » : — Գրիչ՝ նախ Եղբայր Աւգոստինոս քահանայ , ապա՝ Լիմաս
արեղայ , Եղբայր Մատաթիա Մուրաքայ եւ Եղբայր Անտոն Նազարոս
Ապրակունեցի : — Տեղի՝ մեծագոյն մասն «ի մէջ նաւի» , մաս մը ի Պարիս,
եւ մաս մըն ալ Թերեւս ի Քոնս — Տէր՝ հաւանականաբար յիշեալ գրիչ-
ներն — Յիշատակագրութիւնք՝ թղ. 3ա, 37ր, 55ր, 68ա, 80ա եւ 102ա (Տե-
ղեկութիւնք. — թղ. 2ա լատիններէն գրուած է թէ մատեանս կը պատկա-
նէր Պարիսի Saint-Honoré փողոցի Դոմինիկեան կրօնաւորաց , եւ թէ նուի-
րեց զայն Քոնս վանքին վանահայրն Մատաթիա Մուրաքայ՝ Պարիսի
ս. Կուսին Աւետման վանքին , ի թուին 1646) :

Մատեանս է 1⁰ Մաղևուստան , որ պատրաստուած է մասնաւորապէս
հայ դոմինիկեանց համար , տեղ տեղ բաժնուած օրերու եւ ժամերու , կը-
ցորդներով հանդերձ . կան նաեւ Մանասէի , Զաքարիայ , Երից մանկանց
եւ Սիմէոնի ծերունւոյն աղօթքներն 2⁰ Պատարագամատոյց , որ կը պարու-
նակէ՝

ա. թղ. 56ա . «Պարգ սբ Միքաէլ հրեշկպո(ին) ժամամուտ : Տիրողդ
երկնից Տր առաքեա զհրեշտակ քո բարի առաջի մեր . » :

բ. թղ. 56բ. «Պարգ սբ Գաբրիէլ հրշտկպոին ժամամուտ Իբրեւ յաղօթս
կայի եւ տարածէի զմաղթանս իմ» :

գ. թղ. 57բ. «Պաշտօն պտրգի սրբոյն Ռաֆայէլի հշկպին ժամամուտ :
Եղիցի անուն Տն օհնլ յաւիտեան վս զի առաքեցաւ» :

դ. թղ. 58ա. «Պաշտօն պտրգի երանուհի Կատարինէ կոյսին ժամամ :
Ուրախ եղիցուք» :

ե. թղ. 59ա. «Պաշտօն պտրգի երանելոյն Վիսէնտիոսի խոստովանողին
ժամամուտ : ի մէջ եկեղեցո երաց զբերան» :

զ. թղ. 60բ. «Ժամամուտ սրբոյն Անդոնիոսի Ֆլօրէնցիոյ Արքեպիսկո-
պոսին . ի կարճէն քարոզողաց Կացոյց նմայ Տէր կաակ խաղաղութեան» :

ե. թղ. 62ա. «Պաշտօն պտրգի իւր կանօնօքն յամ օր սկսանի : Քհնյն
երթայ առաջի սրբոյ սեղանոյն խաչակնքէ ասելով : Քհնյն : խոստովան

եղերուք . . . : Պիտէ դպիրն : Զի յստն է սպորմութի նր : ԳՅ . իրատովանիմ
առ . Դպ . Ողորմեսցէ » :

30) Ինկնակենսագրութիւն Աւգոստինոս քահանային , թղ . 68ա—
79բ . «Այս են վարք ֆրայ Աւգոստինոս քահանային . լուիցէք ես անարժան
ֆր . . . եւ իւր դուլիս թգաութի է » : Այս եւ յաջորդէն ամբողջութեամբ տես
հանդիսիս ուրիշ բաժնին մէջ :

40) Ինկնակենսագրութիւն Անտոն Նաղարոս քահանային . թղ 80ա—81ա . «Արդ ես
ֆր . Անթոնիո Նաղարոս ազգաւ հայ . . . աստի Ած աղջնդի Մարցիլիայ » :

50) Գիրի Խոստովանութեան թղ 102ա . — 111ա . «Խրատք վս խոս-
տովութե եւ վս խոստովնորն . . . Հուգէ որ փախչի ի մեղացն » :

60) Պատմական զիտելիք կրօնական դիպաց . թղ . 111բ — 112բ .
«Աննայ . Դ . այր էստ մի կնի զԻոյ նախ զՅովակիմ . . . Բարնարաւ ի
կիպրոս ի Սալամինոյ քաղաքն այրեցաւ հորով » :

70) Աղօթք , թարգմանութիւն լատիներէնէ . թղ . 112բ — 113ա . «Հան-
գիստ յաւիտենից պարգեւեայ նց . Տբ . եւ լոյսն . . . կանխաւ խոստացաւ
Աբրայամու եւ զաւակի նր » :

Ե ի չ ա տ ա կ ա գ ռ ու թ իւ ն ք : 1. թղ . 55բ . գլխաւոր յիշատակարան .
«Զորեքիբայեան աթոռ յօրինեալ . ի լոյսեղէն դասոյցն գովեալ . շերո-
քէից վեհագուն գտեալ . զսերորէսն զարմացուցեալ . ամէնօրհնեալ մայր
անհօրանացեալ . Աստուածածին փառօք զարդարեալ . բարէխօսեա որդոյդ
միածնի . ի փրկութիւն մեր իքէն ծնեալ . աղաչանօք աւետիօք ծնեալ .
կարապետին մեծին վկայեալ . նախածաղիկ արեամբ կարմրացեալ . Ըստե-
փանոսի նախավկանեալ . եւ երջանիկ հօրն մերո սրբոյն Դօմինիկոսի
քարոզեալ . եւ ամենայն սրբոց վկանեալ . մարտիրոսաց սրբոցն գովեալ .
մեզ թողութիւն մեղաց պարգեւեալ . անմահ կենացն արժանաւորեալ .
ամէն . — Դրեցաւ երգ Սաղմոսարանացս ամի մարդեղութեան Տն մերոյ
Եի Քի . Ռ . Զօժէ . Նօվեմբեր ամսին . Ը . ի ձեռաց անպիտան մեղսամակարթ
եւ թարմատար գրչի . Պրայ Աւգոստինոս փահնայի աղաչեմ յիշել վառն
տիրոյն Քի գիտ զիտ (իրկնառն) զտնարժանս . եւ զմտալ իմ եւ դուք որ
յիշէք եւ լիարեւան ողորմի ասէք . ինքն որ տոտոն է ի տուրտ պարգե-
ւաց մեզ եւ մեզ մեղաւորացոս ողորմացի Աստուածն ամենայնի եւ նմայ
փառք յաւիտեանս ամէն . մի լինիք մեղադիր մեղաւորիս . ի կողմոնէ
ողջաշնաց ի մէջ հաւի գրեցոք թղարութեամբ » :

2. թղ . 37բ . նոյն ձեռքէ ստորին լուսանցից վրայ «Ետ ֆրայն տն-
կատար . եւ «Թինչեա աքս (տեղ) ի մէջ գտմին (=հաւի) գրեցաւ » :

3. թղ . 68ա . «Փառք . . . Այս են վարք ֆրայ Աւգոստինոս քահանա-
յին» եւն . զոր ամբողջութեամբ հրատարակեցինք տոմսձինն :

4. թղ . 102ա . «Եւ այս գիրքս խոստովանութեան զոր արարեալ է ի
ֆրանկ վարդապետաց եւ ես մեղաւոր լիմ . . . հալոցայս ի աստիճան սր-
բունի Աստուածայնի եկեղեցոյն Մատն կարմեղո զայս թարգմանցի

ի լեզուս հայոց ամի մարդեղութեան Տն մերոյ Յի Գի . ՌոժԹ . ի թվա-
կանութեան Հայոց ՌիԸ ով կարդացողք եւ օրինակողք յիշեցէք ի մաք-
րափայլ աղօթս ձեր . եւ Ած ողորմի ասացէք . 'ւս Ած ձեզ ողորմեսցի ի
միւսանդամ գալստեանն ամէն »

5 . Թղ . 3ա . «Fra Mattia Moracca Armeno Dominicano prior di Carna.
Ֆրայ Մաթաթիայ Մուրաքայ մեծաւոր Քհոնոյ վանքին Հայաստանոյ :—
Յիշեցէք ի Տէր Vtraqu lingua manu propria die. 16. Aprili 1646.»

6 . Թղ . 80ա . «Արդես Ֆր . Անթօնիօ Նաղարօս աղգաւ հայ» եւն , արդէն
հրատարակեցինք ամբողջութեամբ վերի թիւ 3ին հետ միասին :

Կ . Յ . Բ .

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑՍԻ

ՄՈՅԿՈՒԱՅԻ ԼԱԶԱՐԵԱՆՑ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ԱՐԵՏԱՐԱՆԸ

Ընդարձակ յառաջաբանով եւ լուսատիպ

Գիւնն Կ՝ 20 ռբլ . = 60 ժր .

Դիմել՝ Լազարեանց ճեմարանի Տեսչութեան

Ի ՄՈՅԿՈՒԱՅԻ

Հ . ՍՈՒՔԻԱՍ Վ . ԷՓՐԻԿԵԱՆԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԲՆԱՇԽԱՐՀԻԿ ԲԱՌԱՐԱՆԻՆ

Առաջին քսանթերթեան պրակը լոյս տեսած է
ճոխ եւ հետաքրքրական պարունակութեամբ

Գիւնն Կ՝ ժր . 2, 50 = 1 ռբ . = 50 սեւր

Դիմել՝ Վենետիկ , Ա . Ղազար .